

gospodarstvu govori ta knjiga. Kmeta in učenca podučuje, na katere strani naj se ozira, kako naj si pripravi potrebnih pomočkov, kako naj jih rabi, kako naj si pridobiva iz svoje lasti prav veliko poštenega dobička. Knjiga ima štiri večje oddelke: I. Sredstva za kmetovanje. II. Uredba gospodarstva. III. Cenitev gospodarstva. IV. Kmetijsko knjigovodstvo. — Menda ni treba poudarjati, da je pri nas na Slovenskem skrajni čas in nujna potreba kmetijstvu pomagati na noge. Večinoma kmetujejo naši rojaki, kakor so kmetovali od nekdaj. A to kmetovanje ne zadostuje potrebam. Zakaj bi sicer toliko domačinov poljedelskega stanú zapuščalo domačo kmetijo in hitelo v novi svet iskat si dela! Zato pozdravljamo tudi v tem oziru to knjigo in želimo, da bi izšlo za našega kmetà še mnogo koristnih knjig, pisanih prav poljudno in prav nizke cene. Ta knjiga ima večinoma lahek jezik in domače izraze, le malo jih je, kakor n. pr.: štihati, zadržati se . . . ki nam niso všeč. Agricola.

Princ Evgen Savojski, slavni junak in vojskovodja avstrijski. Zgodovinska povest. Slovenskemu ljudstvu spisal S. Hervojič. V Ljubljani. Založil in prodaja Ant. Turk, knjigovez. 1893. Mala osmerka. Str. 78. Cena 24 kr. — Zdi se nam, da ves naslov ni popolnoma zanesljiv. «Povest» imenujemo po navadi vsaj deloma izmišljeno pripovedko, naša knjižica pa pripoveduje zgodovino princa Evgenija. Zato bi bilo primerneje reči: zgodovinska slika, zgodovinski obraz, zgodovinska črtica. Z vsebino knjige, kakor tudi z njeno obliko, smo pa prav zadovoljni. Slavnega avstrijskega poveljnika Evgenija življenje in delovanje se nam tukaj popisuje celotno in umevno. Pisatelj se je trudil tudi za zanimivost in vpletel marsikatero drobnost, ki kratkočasi bralca. Iz tega spisa se vidi, kaj je bil Evgenij, da ga je res božja previdnost poslala Avstriji v pomoč v hudih in nevarnih časih. Evgenij je bil ne samo junak, ampak tudi plemenitega značaja, da se spominjamo nehoté poštenjaka Aristida iz starih časov. Zelel bi, da bi bil pisatelj njegovo vernost in pobožnost še bolj poudarjal, zakaj prav ta je bila pravi vir njegovega junaštva. Ko bi bila knjiga le še nekoliko poljudnejša in ložja, bila bi izvrstna za našo mladino: tako pa ne vem, ali se ji ne bode zdelo to berilo malo pretežko. Pa to naj pokaže uspeh!

Dr. Fr. L.

HRVAŠKO SLOVSTVO.

Knjige družbe sv. Jeronima.

Pobožna duša o presvetom oltarskom sakramentu. Talijanski napisao svećenik Ivan Krst. Pagani, preveo Stjepan Korenić. 8°. Str. 210. Cena 40 kr. — Ker nimam izvirnika pri roki, ne vem, kako točen je prevod. Čita se pa gladko; knjiga je polna tečne duševne hrane, katera se nam podaje v kratkih premišljevanjih. V živih besedah se nam riše ljubezen Onega, kateri je bil sama ljubezen k revnim Adamovim otrokom. Da se bode knjiga omilila tudi hrvaškemu čitateljstvu, dokazuje to, da je izvornik doživel že 35 izdaj. Le škoda,

da se ni knjiga izdala v obliki molitvenika, tako, kakor izdaje take knjige družba sv. Mohorja: tako bi bila mnogo pripravnejša za rabo. Društvo sv. Jeronima naj bi še večkrat izdalo take knjige, ker to bode rodilo najbolji sad med hrvaškim narodom, kjer so take knjižice le redke.

Četrta med letošnjimi knjigami društva svetega Jeronima je:

Pčelarenje sa pokretnim saćem (satorjem). Napisao Kvirin Broz. 8°. Str. 122. Cena 30 kr. — Z veseljem pozdravljamo v hrvaškem slovstvu knjižico o čebelarstvu, ker je do sedaj še ni bilo, dasi so nekateri umni čebelarji že o njem pisali (Penjič, srbski Živanović). Čebelarstvo je ugodna zabava, a tudi bogat vir gospodarskih dohodkov. Na Hrvaškem je čebelarstvo jako zanemarjeno; namesto panjev imajo največ le slamnate, pletene košnice. Naša knjižica, pisana največ po lastnem izkustvu, govori o čebelnjaku, panjih, čebelarškem orodju, čebelnih rojih, o čebelnih sovražnikih, boleznih, plodovih, paši in raznih opravilih, katere naj opravlja čebelar o raznih mesecih. Knjižica ugaja, ker je pisana lahko in umevno; pripovedovanje pojasnjujejo primerne slike.

To so letošnje knjige društva sv. Jeronima. Medú, zabave in poduka je v njih nabranega obilo, hrvaški narod le segaj po njem! J. Barle.

Knjige «Maticе Hrvatske» za l. 1892.

Hrvatska antologija. Umjetno pjesništvo starijega i novijega doba. Sastavio Hugo Badalić. Vel. 8°. Str. 310. Cena 2 gld. 50 kr. — Hrvati se lahko ponašajo s slovstveno preteklostjo, s kakoršno se ne more ponašati niti marsikateri večji narod. Ko je bila književnost mnogih narodov še v povojih, imeli so Hrvati že razvito književnost. Že leta 1501. je dovršil prvi pesnik Marko Marulić svojo «Judito», a za njim je nastopila cela vrsta odličnih, nadarjenih slovstvenikov. Mlado popje se je razvilo v cvetje in se branilo v nevarnosti; navdušeni lirici so razširili slovstvo in je raznesli na vse strani prostrane hrvaške domovine. Res je Italija delovala na dubrovniško pesništvo, vendar ni izgubilo samostojnosti in hrvaškega značaja. Štiristo let bode skoro, odkar se glasi umetna hrvaška pesem; v teh letih se je storilo mnogo. Naša knjiga nam priča, da je res tako, v njej je nakopičenega mnogo blaga, v njej so proizvodi do sedemdeset pesnikov — od najstarejših do naj-novejših.

Knjiga je dokaj debela, dasi je od vsakega — izvzemši pesnika prvaka Petra Preradovića in Avgusta Šenoo — le po nekoliko pesmij. Ni bilo lahko izbrati pri vsakem, kar je najboljega, kaj takega je mogel dobro dovršiti le mož, kateri je sam pesnik. Lahko rečem, da je Hugo Badalić delo dovršil dostojno. Knjiga je nekako zrcalo vsega hrvaškega pesništva in bode kazala čitatelju hrvaško pesništvo. Pesmi so točno razvrščene v lirčne, epske in didaktične v obče, a delé se potem še na razne podvrste. V epskih pesmih so Hrvati nekako najboljši, te se najbolj podajo njih značaju, te jih najbolj spominjajo njih slavne zgodovine, v teh

je tudi krepki, jedrnati hrvaški jezik prvak. Lirsko pesništvo se mi zdi preveč mehkužno, posebno erotično. Mnogo besed, drzne primere — seveda moramo se spomniti tudi žive, južne hrvaške narave, katera se hitro razgreje. Tako je tudi v godbi. Junaških zborov, kakor so hrvaški, težko slišiš drugodi; tudi pojó jih Hrvati, da je veselje, ali nežni lirski zbori so mi drugodi bolj povšeči. Bodi pa tako ali inače, ta zbirka je res dragocena, čitaš jo z veseljem. Matica je s tem izdanjem jako ugodila svojim udom. Tudi oprava knjige je bogata. Dodan ji je majhen tolmač bolj neznanih in zastarelih besedij.

Pastorak. Pučki igrokaz u četiri čina. Napisao Josip Evg. Tomić. (Zabavne knjižnice zv. 148. in 149.) 8°. Str. 142. Cena 50 kr. — V Slavoniji smo. Anica, lepa in ošabna hči zadolženega krčmarja Gjukana rada gleda Nikolo, pastorka bogatega in oderuškega kmeta Marka. Seveda prave ljubezni ni, dasi jo Nikola iskreno ljubi, in celo pozabi dobre in plemenite Marice. Marko proda Gjukanu krčmo, Nikolo spravi k vojakom, oženi se z Anico in odide v Bosno, da krčmari. Nikolo peče nezvestoba Aničina, a ko odsluži pri vojaki, vrne se v hišo brata Maričinega, dokler pravica ne prisodi njemu posestva in hiše njegove pokojne matere, katero mu je hotel Marko po krivici vzeti. Dobrota in plemenito srce Marice obudi v njem zopet staro ljubezen, in ko mu ona odpusti, zaroči se z njo. Med tem pride Anica zopet v vas; živela je grdo in razuzdano življenje. Ubijalka svojega otroka mora v ječo, kjer je sedel tudi že Marko. — Slavonsko življenje je naslikano v tem igrokazu dobro, ker je pisatelj pozna, vendar ne bi škodilo, da bi bili razgovori posebno v početku malo bolj dostojni. Razuzdanih razgovorov ni lepo slišati nikjer, tudi na pozornici ne, a najmanje, če jih govoré deklice. Najbolj prikupljiva oseba je Marica, tiha, plemenita duša, pravo nasprotje svojih tovarišic. Nikola je tudi poštenjak, a malo čudno je, kako je mogel verovati lažnivi Anici in zapustiti Marico. Anica se ti ne prikupi prav nič, že v početku ne, ali jako dobro je pogodil pisatelj, ker na koncu privede Anico zopet v selo v vsej bedi in nesreči, kot živ nauk njenim družicam. To silno

deluje, nauk je izvrsten. Tudi kmetje so ti povšeči: branijo svoje ognjišče in ne pusté ptujcem, da se naselijo v njih vasi. Kaka sreča, da bi bilo v resnici tako! Ko bi bilo več marljivosti, zmernosti in zloge, ne bi mrgolelo toliko plujcev po lepi hrvaški zemlji! Pisatelju je dala gledališka uprava prvo nagrado. J. Barle.

ČEŠKO SLOVSTVO.

Ku světlu kříže. Čtyři povídky od děkana Bedřicha Kamarýta. Nákladem vlastním (Deštná u Soběslavi). Cena 1 gld. 20 kr. — Prva povest: «Kábové z Rybňan» pripoveduje o pobožnih lastnostih grajščine Červená Lhota, katerim mnogo nasprotuje sosed na Dirné, protestant, in jim je vzrok velike nesreče. «Chrysantha», pobožna rimska gospá, gleda, kako sodijo njene sinove. Mlajši pričuje Jezusovo vero, dasi mu iztaknejo oko in pohabijo nogo. Starejši daruje malikom. Mati sklene, da ga z deklo poiščeta ter pridobita zopet za Kristusa. Nevredni sin pa zataji mater in je vzrok smrti zveste dekle, katero — vržejo v ogenj. Doseže visoko čast, a naposled najde zapuščen pribežališče v hiši krščanskega senatorja Priscila. Tu se poboljša in pozneje najde v Jeruzalemu svojega mlajšega brata Maksima, dijakona, ki ga tudi obhaja.

«Dcera krále Chosroa». Ireno, knežjo hčer z Anara, pripeljejo kot ujetnico h kralju Chosrou, ki jo pomilosti. Irena je kristijanka in se zelo veseli, da je sv. križ v kraljevi palači. Nastane boj med paganstvom in krščanstvom, v katerem pade Irena; Sidija, hči Chosrova, pa sprejme Kristusovo vero. «Setníci V. legie». Ko je bil Zveličar križan, bila je posadka v Jeruzalemu V. legija. Vojaki so bile priče Jezusovega slovesnega vhoda v Jeruzalem, njegovega trpljenja in smrti. Pod križem stoji stotnik Abdenar, v Jeruzalemu sta Kornelij in Longin, ki je Jezusovo stran prebodel. V hiši Kornelijevi je ozdravljen Longin. Pisatelj popisuje njih izpreobrnjenje. Longin se snide z Marijo in Janezom in umrje kot mučenec, preboden z istim kopjem, s katerim je bil prebodel Jezusa. — V vseh povestih veje duh, ki ogreva srce bralčevó. Posamezne epizode so krasno naslikane. H—e.

Razne stvari.

Naše slike.

Slika, ki je 'glava' današnje številke, predóuje nam Rafaelovo sliko v «staneah», namreč «Pravdoznanstvo». Srednja oseba nam kaže spoznavanje resnice in pravice, gleda namreč naprej in z drugim obrazom nazaj. Oseba na njeni desnici z levom naznanja oblast in moč, na levi pa drži ženska oseba vrv ali uzdo, s čimer se izraža brzdanje. Drugih posameznostij ni težko umeti. — Matija Čop. Posneli smo to drobno sličico natanko po malem portretu Langusovem, ki je v licejalni ljubljanski knjižnici. — Dve naslednji slici razlagata sami sebe

dovolj. Kakor so si ljudje prijatelji ali pa nasprotniki, kaj čuda, da se tudi naši muciki ne godi vedno jednako! — Na str. 265. vidijo čitatelji natančno sliko gizejske sfinge, katero opisuje današnji sestavek «Na jutrovem». Na levi je srednja, na desni pa kos velike piramide. Prav resnična slika se vidi le poredkoma. — O Adolfu Veberju, zagrebškem kanoniku in slovečem pisatelju hrvaškem, čitajo naj čitatelji obširni spis v II. letniku našega lista. — Jako radi bi pisali obširno o obeh slikah na str. 280 in 281. A danes ne moremo, prostor se nam je preveč skrčil.